

Sytuacja Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – stabilna, z negatywną perspektywą długoterminową

Ariel Drabiński

22.04.2024

Sytuacja finansowa Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dzięki wysokiej liczbie osób aktywnych zawodowo pozostaje stabilna. Jednak najnowszy raport o stanie finansowym Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, budzi niepokój dotyczący jej stabilności w perspektywie najbliższej dekady.

15 kwietnia 2024 Zakład Ubezpieczeń Społecznych, opublikował raport na temat stanu Funduszu Ubezpieczeń społecznych. Dane zaprezentowane w raporcie, wskazują na stabilną sytuację FUS. W 2023 roku, wskaźnik pokrycia wydatków FUS wpływami ze składek i ich pochodnych, wynosił 83,6% i był to drugi najwyższy od 2007 roku odsetek (w 2022 roku, wyniósł on 85%). Również rekordowy poziom osiągnęła liczba cudzoziemców objętych ubezpieczeniem emerytalno-rentowym, która wyniosła 1 127 744 osób.

Niepokojącym jest jednak spadek tempa przyrostu obcokrajowców pracujących w Polsce. W 2021 roku, wzrost ten wynosił 109 054 osoby, a w 2023 jedynie 54 378. Uwzględniając słabszy niż w poprzednich latach, przyrost liczby Ukraińców i Białorusinów w Polsce, spowodowany wyczerpywaniem się zasobów migracyjnych z tych państw, można spodziewać się zwiększenia migracji z państw mniej bliskich kulturowo Polsce.

Kolejnym wyzwaniem stojącym przed FUS jest rosnące grono emerytów. W 2013 roku, osób pobierających emerytury było 4,9 miliona, natomiast na koniec 2023 roku było ich już 6,2 miliona. Oznacza to wzrost o 26% w ciągu zaledwie dekady. Natomiast liczba osób płacących składki emerytalne i rentowe wzrosła z 14,5 miliona do 16,2 miliona, w tym samym okresie (wzrost o 11%). Jednak za blisko połowę tego wzrostu odpowiadają cudzoziemcy.

Biorąc pod uwagę trendy demograficzne, należy się spodziewać spadku liczby pracowników i wręcz skokowego wzrostu emerytów w ciągu najbliższej dekady. Przełoży się to bezpośrednio na deficyt FUS, którego pokrycie będzie wymagało transferów finansowych z budżetu państwa, ograniczając tym samym wydatki na inne usługi publiczne.

Jedynymi czynnikami, mogącymi wpłynąć pozytywnie na przyszłą sytuację FUS są:

- Reforma systemu emerytalnego, opierająca się na zrównaniu wieku emerytalnego (obecnie Polska jest jedynym państwem UE, które nie wprowadziło takiego rozwiązania) oraz jednego podwyższenie. Istotnym jest, że zwleknięcie z dokonaniem tej reformy, spowoduje konieczność bardziej radykalnego podwyższenia wieku emerytalnego.
- Aktywizacja osób biernych zawodowo, jednak na przeszkodzie stoi wysoki odsetek osób biernych zawodowo zajmujących się osobami bliskimi.
- Weryfikacja stanu zdrowia osób posiadających niezdolność do pracy (proces ten w dużej mierze został już dokonany, w latach 2013–2023 liczba rent z tytułu niezdolności do pracy spadła o blisko połowę).
- Wdrożenie polityki imigracyjnej pozwalającej na dalszy wzrost liczby pracujących w Polsce obcokrajowców, z uwzględnieniem możliwości adaptacyjnych państwa polskiego.

Należy pamiętać, że powyższe rozwiązania są działaniami krótko- i średnio-terminowymi, a docelowym rozwiązaniem jest stworzenie systemu wsparcia rodziny, pozwalającym na wzrost poziomu dzietności w Polsce, powyżej poziomu 2,15 dziecka na kobietę, co pozwoliłoby na poprawienie struktury wiekowej polskiej populacji. Niestety jest to proces długotrwały i od momentu osiągnięcia tego poziomu, musi minąć przynajmniej 25 lat by społeczeństwo odczuło pierwsze pozytywne efekty tej zmiany.

